

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผลการประชุมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุในประเทศไทย พบว่า โครงสร้างประชากรโดยรวมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ปิรามิดทางประชากรกลายเป็นรูป แจกัน สัดส่วนและจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นในขณะที่เด็กลดลง ถึงแม้ประชากรวัยทำงานจะมี แนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่จะเริ่มลดลงในอีก 10-15 ปีข้างหน้าและมีผลต่อภาวะพึ่งพา (Dependency Ratio) ทำให้เป็นผลสืบเนื่องต่อสถานะเศรษฐกิจ ขนาดและสัดส่วนของผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มที่เร็วมาก ในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้าหรือในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยจะได้ชื่อว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยกว่า ร้อยละ 10 ของประชากรมีอายุมากกว่า 60 ปี (สุทธิชัย จิตตะพันธ์กุลและคณะ, 2545)

ผู้สูงอายุที่กำลังจะเกิดขึ้นในสังคมไทย หมายถึงสังคมที่มีคนที่มีผู้สูงอายุมากขึ้นและคน เหล่านั้นอาจจะถูกเลิกจ้างงานเพราะเกณฑ์ทางอายุที่กำหนดไว้เช่น 55 ปี หรือ 60 ปี เป็นต้น แต่ใน ปัจจุบันความเจริญทางการแพทย์ และลักษณะงานที่เป็นวิชาชีพชั้นสูงไม่ต้องใช้แรงมากในการ ทำงานจึงไม่ทำให้ ผู้ที่ทำงานมีร่างกายทรุดโทรมไปตามวัยอย่างมากเช่นแต่ก่อน คนที่เกษียณอายุ ราชการในบางตำแหน่งงานเป็นตัวอย่างที่ดี แม้มีอายุ 60 ปีแล้วยังแข็งแรงและสามารถทำงานได้ อย่างดีด้วยประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่ ถ้าสังคมไม่นำทรัพยากรบุคคลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ก็ นับว่าน่าเสียดาย แต่สำหรับผู้ที่ต้องการมีอาชีพทำหลังจากที่ต้องออกจากงานที่เคยทำอยู่เพราะ เกณฑ์อายุบังคับไว้จึงเป็นกระบวนการที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ถ้า บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จก้าวหน้า ในอาชีพนั้นได้อีก แต่ถ้าเลือกอาชีพไม่เหมาะสม นอกจากจะไม่สามารถสนองความต้องการของ ตนเองและความภูมิใจในอาชีพแล้ว ยังมีแนวโน้มที่จะประสบความล้มเหลว และไม่สามารถ ปรับตัวเองเข้ากับอาชีพนั้นได้ ทั้งนี้รวมถึงทุกเพศทุกวัยอีกด้วย ไม่จำกัดเฉพาะผู้สูงอายุที่ต้องการ เริ่มต้นมีอาชีพใหม่เท่านั้น การพยายามนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในสังคมไทย นั้น มีมาตรการดำเนินการหลายกระบวนการ เช่น การต่อเวลาการทำงาน หรือยืดระยะเวลาการ เกษียณอายุการทำงาน โดยเฉพาะงานข้าราชการที่แต่เดิมเกษียณอายุที่ 60 ปี ให้สามารถต่อไปได้อีก ถึงอายุ 65 ปี และข้าราชการบางประเภทขยายไปถึง 70 ปี เป็นต้น แต่การดำเนินการดังกล่าวก็ยัง สร้างปัญหาในการปฏิบัติค่อนข้างมาก และบางอาชีพการต่ออายุการทำงานออกไปเป็นการปิดกั้น โอกาสก้าวหน้าของคนรุ่นใหม่อีกด้วย การต่อเวลาเกษียณราชการมีขึ้นได้ในบางตำแหน่งงาน

เท่านั้น ข้าราชการทั่วไปยังเกษียณอายุราชการที่ 60 ปี การใช้ศักยภาพและพลังของผู้สูงอายุเหล่านี้ เพื่อช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ให้เป็นผู้ผลิตมากกว่าจะเป็นแต่ผู้บริโภคอย่างเดียว น่าจะทำให้เกิด ประโยชน์ทั้งต่อบุคคลและสังคมได้อย่างมาก และวิธีการนั้นคือ การฝึกอาชีพ ที่เหมาะสมกับ ผู้สูงอายุเหล่านั้น(กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ อังในไทยรัฐออนไลน์, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการ สํารวจในงานของนภาพร ชโยวรรณ (2542) พบว่าผู้สูงอายุตอนต้นมีความปรารถนาที่จะทำงานโดย เฉพาะงานที่สามารถทำในบ้านได้ งานที่ผู้สูงอายุเป็นเจ้าของเอง รองลงมาคืองานเบาๆ ตามด้วยงาน ที่มีรายได้ดีพอควร งานที่ไม่ต้องทำเต็มชั่วโมงการทำงาน หรือมีเวลาทำงานที่ยืดหยุ่น งานฝีมือหรือ หัตถอุตสาหกรรม งานช่างฝีมือในครัวเรือน ซึ่งโดยปกติงานเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้มากนัก แต่อาศัยความชำนาญงานเป็นงานนอกระบบใช้ทรัพยากรในการผลิตจากแหล่งพื้นเมือง และใช้คน จำนวนน้อยในการทำงาน

จากลักษณะดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาด้านการมีงานทำ การประกอบอาชีพของ ผู้สูงอายุ และ โครงการฝึกวิชาชีพเพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้ ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นแนวทางในการจัด โครงการฝึกวิชาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุทั้งในด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม รวมทั้งยังก่อให้เกิดรายได้ที่จะช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินของครอบครัวในอีกหนทาง หนึ่ง และสอดคล้องตามแผนพัฒนาประเทศในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้สูงอายุในโอกาส ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องการฝึกอบรมวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง

จังหวัดน่าน

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุ ในเขตตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน ที่เป็น สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตตำบลฝายแก้วจำนวน 17 หมู่บ้าน 1,337 คน (ข้อมูลจากประธานสภา ชมรมผู้สูงอายุตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน ณ วันที่ 19 พฤษภาคม 2554)

ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. ความต้องการของผู้สูงอายุในการฝึกอบรมวิชาชีพ
2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการส่งเสริมอาชีพ หมายถึง การส่งเสริมอาชีพให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมประจำวันที่ดี สามารถอยู่ในสังคมอันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเอง และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ

การฝึกอบรมวิชาชีพ หมายถึง การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นที่ผู้สูงอายุต้องการ เพื่อสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ โดยใช้เวลาแต่ละหลักสูตร 9 ชั่วโมง

ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

ชมรมผู้สูงอายุ หมายถึง ชมรมผู้สูงอายุในเขตตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบความต้องการของผู้สูงอายุในเรื่องการฝึกวิชาชีพ
2. ได้แนวทางในการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุในเขตตำบลฝายแก้ว อำเภอกู่เพียง

จังหวัดน่าน